

Valinnanvapaus osallisuuden vahvistajana - seminaari Lappeenrannassa 13.2.2017

Pentti Itkonen, FT
Toimitusjohtaja

Globaali ”kolmoisagenda”

**GLOBAALIT
MEGATRENDI**

**Ikääntyvä väestö,
Digitalisatio, Kansalaisen
autonomian lisääntyminen**

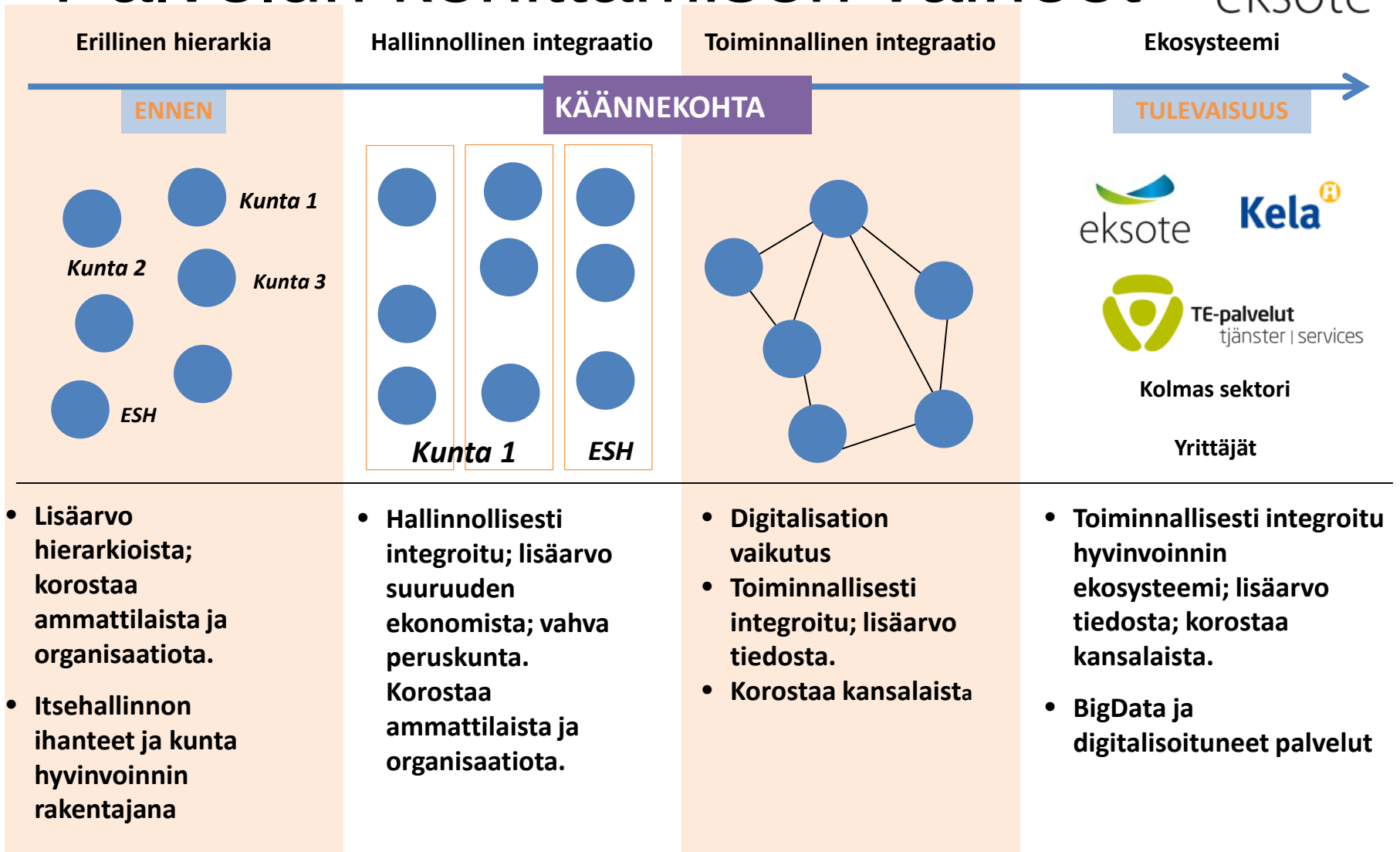
**KANSALLISET
UUDISTUKSET**

**Lainsäädäntö, Rahoitus,
Integraatio, Valinnan
vapaus**

**ALUEELLISET
TOIMENPITEET**

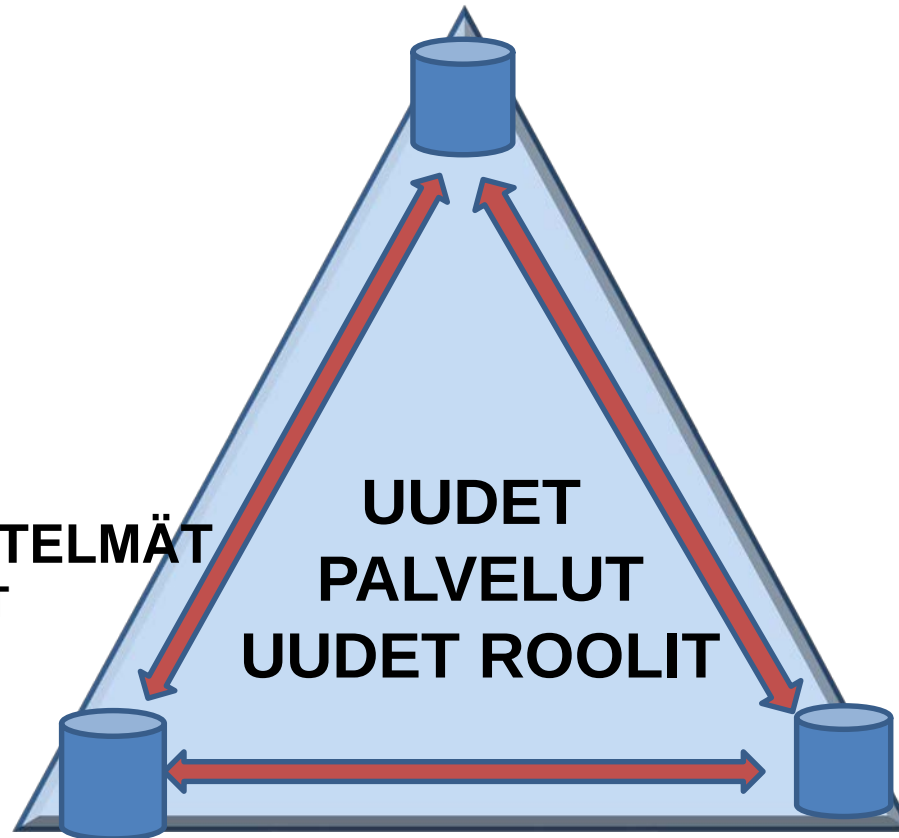
**Sähköinen kertomus,
Kansalaisen sähköiset
palvelut, Tietojohtaminen**

Palvelun kehittämisen vaiheet

DIGITALISAATION KOKONAISNÄKEMYS

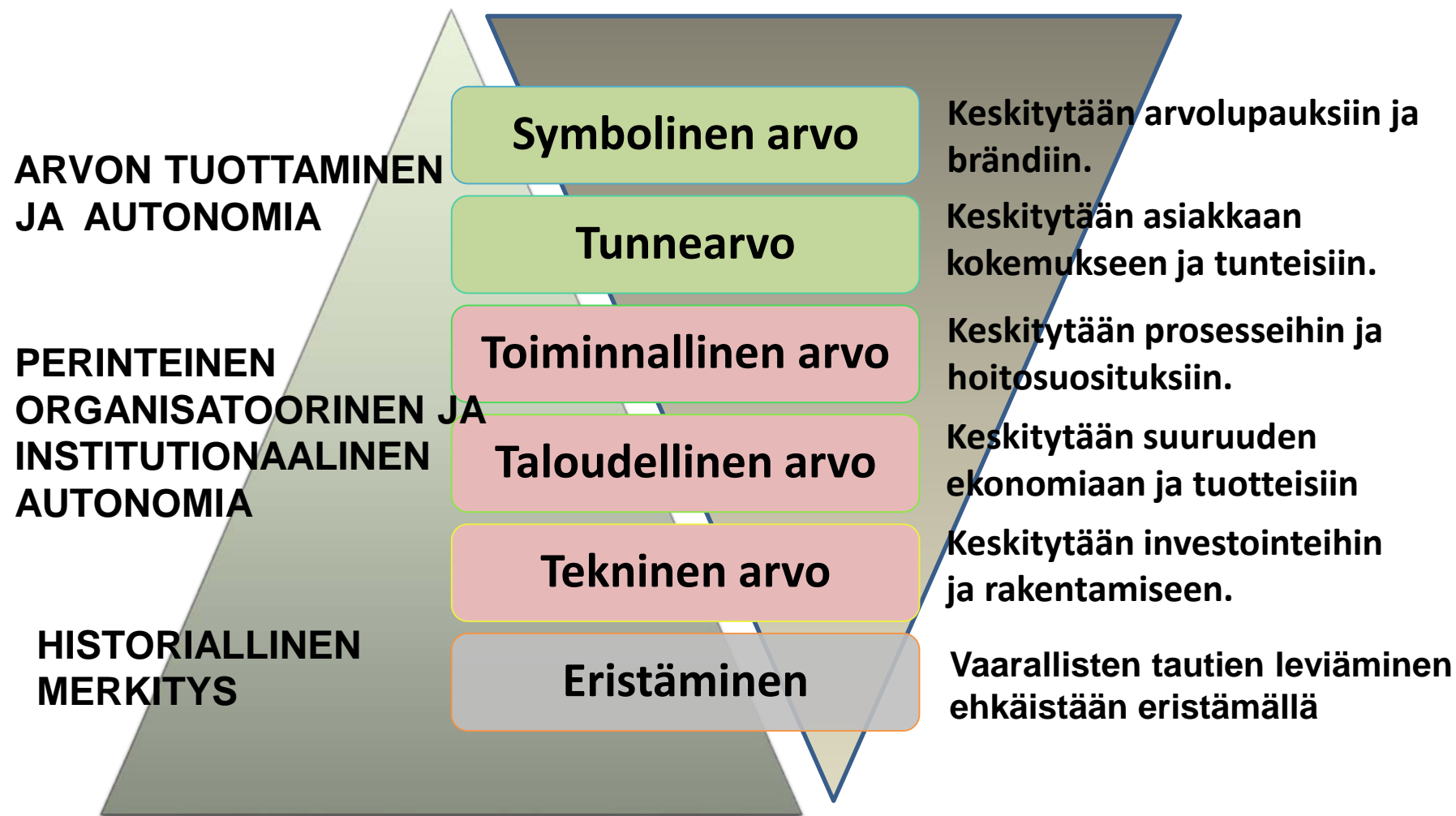
**KANSALAINEN
SENSORIT
MONITORIT**

**PALVELUJÄRJESTELMÄT
TIETOJÄRJESTELMÄT
TIEDONSIIRTÄMINEN**

**ELINYMPÄRISTÖ
ASUMINEN
ROBOTIIKKA
VIRTUALISUUS**

Eristämisestä arvon tuottamiseen asiakkaalle

Osallisuuden vahvistaminen

Miten perinteinen järjestelmäkeskeinen lähestymistapa ja toiminta käännetään ihmisistä ja asiakkaista lähteviksi ?

Miten palveluja saavaa asiakasta ei nähdä pelkästään palvelujen käyttäjänä, vaan hänen aktiivinen kykynsä ja halunsa valintoihin korostuvat ?

Miten muuttaa tilannetta, jossa kunnan asukkaat ja palvelunkäyttäjät ovat toistaiseksi osallistuneet varsin rajallisesti palvelujensuunnitteluun ja kehittämiseen ?

Organisaatio, digitalisaatio, arvot: Asiakaskeskeisyys

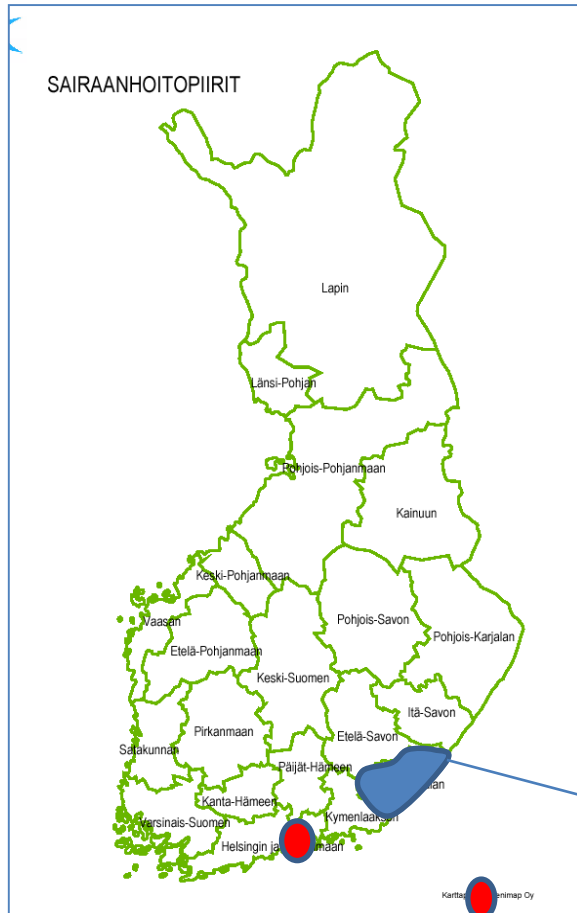
TÄNÄÄN	HUOMENNA
Yleinen, kaavamainen ja keskimääräinen	Erityinen, henkilökohtainen ja kohdennettu
Sairastumisen tai ongelmien odottaminen ja toimenpiteet ja hoitajaksot	Sosiaalinen hyvinvointi ja terveyden edistäminen
Ammattilainen ja instituutio	Asiakas ja potilas
Rahoitus perustuu sairauden hoitamiseen ja määrän tuottamiseen	Rahoitus perustuu väestön terveyteen ja arvon ja laadun tuottamiseen
SUURUUDEN JA MÄÄRÄN EKONOMIA	ARVON TUOTTAMINEN

AIKA

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoiminta

Vastaa alueen sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudesta .

Väestö 132.000
Budjetti 450 M€
Työntekijöitä 4600
Helsinki tai Pietari 220 km

Alussa oli

- **Vapaaehtoinen perustaminen jätti ”epäilyksen siemenen” päättäjiin sekä osaan henkilökuntaa.**
- **Kun tehtävät siirretään, palvelut muuttuvat kunnille pelkästään euroiksi. Säästöt halutaan heti ja alkaa alibudjetointi.**
- **Kun henkilöstö siirtyy pois kunnilta, suhtautuminen henkilöstöön muuttuu. Kuntien mielestä henkilöstöä voidaan vähentää.**
- **Epäilyt kuntien maksuosuuksien määräytymisperusteen oikeellisuudesta alkavat.**

Sote uudistus

Useita keskeisiä toimintaan vaikuttavia asioita on vielä ratkaisematta. Vielä on myös vaikea hahmottaa minkälainen palvelukokonaisuus uudesta järjestelmästä muodostuu.

Kokonaisuuden arvioinnin epävarmuutta lisää maakuntien oikeus päättää mm. palvelu- tuotannosta ja korvausperiaatteista ja monista muista maakuntien kannalta keskeisistä asioista.

6 luku Henkilökohtainen budjetti

- *24 § Henkilökohtaisella budjetilla toteutettavat palvelut*
- *25 § Henkilökohtaisen budjetin myöntämisen edellytykset*
- *26 § Asiakkaan oikeus henkilökohtaiseen budjettiin*
- *27 § Menettely myönnettäessä henkilökohtaista budjettia*
- *28 § Henkilökohtaisen budjetin hallinnointi*

Uudistuksen aikataulu

Nykyisellä tavalla organisoitu julkinen tuotanto organisoidaan uudelleen ja joutuu sopeutumaan hyvin nopealla aikataululla uudenlaiseen toimintaympäristöön.

Yhtiöittämisprosessi voi virallisesti käynnistyä vasta maakuntien toiminnan käynnistyttyä.

Mahdollisuudet vastata yksityisen sektorin valmiuteen ovat huonot.

Säästöjen toteutuminen on epävarmaa

Säästötavoitteet ovat huomattavat ja valinnanvapausjärjestelmän toteuttamiseen liittyy paljon kustannuskehitykseen vaikuttavia epävarmuustekijöitä. Tällaisia ovat esimerkiksi markkinoiden avaamiseen liittyvät riskit, kilpailuprosessin dynamiikka ja sen ohjaus sekä millaiseksi järjestelmän kokonaisuus muodostuu.

Integraatio ei toteudu kaikissa maakunnissa

Maakunnalle integraation toteuttaminen on monituottajamallissa haastavaa, koska palvelutuotanto ei ole suoraan maakunnan hallinnollisessa ohjauksessa.

Integraation toteutuminen hoitokokonaisuuksissa ja palveluketjuissa edellyttää maakunnalta niiden huolellista määrittelyä, kehittämissyhteistyötä tuottajien kanssa sekä sopimusohjausta ja seuranta.

Integraatio ei toteudu kaikissa maakunnissa järjestelmän käynnistämävaiheessa.

ICT ja tietojohdaminen

Suuri haaste valinnanvapausjärjestelmän toteuttamiselle on sen tarvitseman tietopohjan puutteellisuus, etenkin järjestelmän käynnistymisvaiheessa.

On vielä epäselvää, miten tietojärjestelmien kehittäminen synkronoidaan yhteen valinnanvapausjärjestelmän toteuttamisen aikatauluun.

Valinnanvapausjärjestelmän käynnistyessä asiakkaat tarvitsevat monipuolista tietoa valintojensa tueksi. Tietoa tarvitaan lisäksi kansallisella ja maakunnan tasolla järjestämisen, järjestelmän ohjaamisen ja seurannan sekä valvonnan tueksi.

ICT-hankkeiden toteuttaminen vaatii vahvaa kansallista ohjausta (monien hankkeiden yhteen nivominen ja linjaavat päätökset) sekä merkittävää rahoitusta.

61 § Kansaneläkelaitoksen tehtävät korvausten maksatuksessa

- Kansaneläkelaitos vastaa tämän lain mukaisiin korvauksiin liittyvän valtakunnallisen maksuliikenteen hallinnoinnista ja teknisestä toteutuksesta.
- Kansaneläkelaitos toimii korvausten maksatuksen teknisenä toteuttajana ja vastuu maksujen sisällöstä sekä kohdentumisesta säilyy maakunnilla.
- Maakuntien ja Kansaneläkelaitoksen tulee sopia tarkemmin Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 2 §:n 2 momentin mukaisesti 1 momentissa tarkoitetun valtakunnallisen maksuliikenteen hoitamisesta.
- Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maakunnilta ja palvelun tuottajilta 1 momentin mukaisen maksatuksen hallinnoimiseksi tarvittavat tiedot.

67 § Tiedonhallintapalvelujen toteuttaminen

eksote

- Kansaneläkelaitos toteuttaa 66 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun asiakkaan valinnan toteuttavan palvelun. Palvelu toteutetaan siten, että sitä voidaan käyttää asiakastietolain 19 §:n mukaisen kansalaisen käyttöliittymän (*omakanta*) yhteydessä.
- **Muut 66 §:n 1 momentissa tarkoitetut palvelut toteuttaa X.**

70 § Kansaneläkelaitoksen ohjaus

- Tässä laissa säädetyissä tehtävissä Kansaneläkelaitos toimii sosiaali- ja terveysministeriön ohjauksessa.

Riskit

Ei toteudu aikataulussa

Integraatio

ICT ja tietojohdaminen

Epävarmaa

Säästöjen toteutuminen

Uudistuksen aikataulu

Maakuntien ohjaus ja valvonta

TÄRKEINTÄ ON LUOTTAMUS

<https://youtu.be/w4aasiZLY9Q>